אפשר לתקונה או לא אפשר לתקונה ת"ש (ה)קבל הכשר ונתן לפסול יחזיר לכשר ונהי נמי דיחזור הכשר ויקבלנו אי סלקא דעתך לא אפשר לתקונה איפסלא לה מי סברת דקאי זר גואי לא דקאי זר בראי איתמר אמר עולא אמר ר' יוחנן הולכה שלא ברגל פסולה אלמא א) לא אפשר לתקונה איתיביה רב נחמן לעולא ו) ב) נשפך מן הכלי על הרצפה ואספו כשר הכא במאי עסקינן כשיצא לחוץ לבראי נפיק לגואי לא עייל במקום מדרון איבעית אימא בגומא ואיבעית אימא בסמיכא ° ואיכפל תנא לאשמועינן כל הני ועוד ארתני באידך פירקין ג) נשפך על הרצפה ואספו פסול ליפלוג בדידיה במה דברים אמורים כשיצא לחוץ אבל נכנס לפנים פסול תיובתא אתמר הולכה שלא ברגל מחלוקת ר"ש ורבנן בהולכה רבתי דכולי עלמא לא פליגי דפסולה א] כי פליגי בהולכה זוטרתי מחכו עלה במערבא אלא חטאת העוף דפסולה ב] בה מחשבה לר"ש היכי משכחת לה אי דחשיב עלה מקמי דליפוק דם לא כלום היא ואי בתר דנפק דם איתעבידא ג] ליה מצותו מאי קושיא דלמא מדפריש (א) ועד דמטא למזבח דהא בעא מיניה רבי ירמיה מרבי זירא היה מזה ונקטעה ידו של מזה עד שלא הגיע דם לאויר המזבח מהו וא"ל [ד] פסולה מ"ט] והזה ונתן בעינן כי אתו רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע מבי רב אמרי היינו חוכא ובהולכה רבתי לא פליגי והא כי פליגי בהולכה רבתי פליגי ד) אלא בהולכה זוטרתי כולי עלמא לא פליגי (ב) דלא פסלה ד] כי פליגי בהולכה רבתי הוליכו זר והחזירו כהן ה] וחזר והוליכו פליגי בה בני רבי חייא ור' ינאי חד אמר כשר וחד אמר ה) פסול מר סבר אפשר לתקונה ומר סבר לא אפשר לתקונה הוליכו כהן והחזירו וחזר והוליכו זר אמר רב שימי בר אשי לדברי המכשיר פסול ו] לדברי הפוסל מכשיר רבא אמר אף לדברי הפוסל ה) פסול מאי טעמא דהא צריך

אפשר לתקנה. בין שעשאה זר בין שעשאה כהן (ג) אמרינן דאין הולכה ופסולה דהא נעשית שלא כהלכתה מיהו יש לה תקנה להחזירה לאחוריה ולחזור להוליך ברגל או אין לה תקנה: **יחזיר לכשר.** אלמא אפשר לתקנה: **ונהי נמי כו'.** כלומר ואי נמי מפרשת לה (ד) דבכשר ז] ראשון [שיוליך] אצל המזבח קאמר וכל שכן ח] דשמעת דהולכת כשר קמא דהואי שלא ברגל כשרה היא מכל מקום ש"מ דכשרה ע"י תקנה: **איפסלא.** בהולכת כשר ראשונה ט]: **מי סברת דקאי זר גואי.** אצל המזבח שהקריב הראשון י] בהושטתו אצל המזבח: **דקאי זר בראי.** (ה) וכשר שהושיטה לו הרחיקה מן המזבח הלכך לאו הולכה הואי לפסול וכי יא] פשטינן יחזור כשר ויטלנו חזר מעשה אינטבא הוא דעבד דליכא הושטת יד המקרבתו למזבח: **פסלה** יב]. ואפילו עשאה כהן פוסלת הדם והיא דפסחים בדיידי וכדשנינן: **נשפך מן הכלי על הרצפה ואספו כשר.** הואיל ונתקבל בכלי. משנה היא בפ' שלישי בכל הפסולים (לקמן לב.) קס"ד כשנשפך (ו) ונתפשט ברצפה נתקרב אצל המזבח וקתני כשר והוי נמי דאמרת דצריך להחזירו לאחוריו ולחזור ולהוליך ברגל מ"מ בתקנתא סגי לה: **כשיצא לחוץ.** כשנשפך לא נתפשט אצל המזבח אלא נתפשט להלן מן המזבח ונתרחק: ופרכינן **לבראי נפיק לגואי לא עייל.** בתמיה וכי אפשר לדם לצלול שישפך ולא יתפשט לכל צדדין: **במקום מדרון.** ומשופע חוץ למזבח: **בגומא.** שעומד במקומו ולא נתפשט: **אי נמי בסמיכא.** דם עבה וקרוב לקרוש: **באידך פירקין.** בפ' שני: **נשפך על הרצפה.** מצואר בהמה ולא נתקבל (ז) בכלי: **לפלוג בדידיה.** בההיא דפרק שלישי דאיירי בקבלת כלי נפלוג בה חילוק לפסול שפעמים שאף מן הכלי לרצפה פסול יג] אלא מדלא אשכח פסול אלא מצואר בהמה ש"מ נשפך מן הכלי לא שנא נפק לבראי ול"ש עייל לגואי כשר: **תיובתא.** דעולא: **מחלוקת ר' שמעון ורבנן.** דמתני' היא אי הויא עבודה אי לא לרבי שמעון לא הויא עבודה דהא קתני יד] מתני' ר' שמעון מכשיר בהילוך דלא פסל בה מחשבה בהולכה שלא ברגל טו] ומשום דלאו הולכה היא: **בהולכה רבתי כו'.** מסקנא היא למילתיה דקמפרש ואומר דכי פליגי ר"ש ורבנן (בהולכה זוטרתא) [בהולכה זוטרתא פליגי] ששחט בצד המזבח וזרק דהיינו שלא ברגל אבל בהולכה רבתי דהיינו ברגל לא פליגי. ולקמן מותיב לה ממתניתין דשמעינן מינה דבשוחט נמי טז] רחוק מן המזבח מכשיר רבי שמעון מדקתני שאם רצה שוחט בצד המזבח וזורק: **מחכו עליה במערבא.** [מחייכו עליה] דהאי שמעתא דמוקי טעמא דר"ש בהולכה זוטרתא] ולמימר דלאו הולכה היא ולא"פ שאי אפשר לבטלה לזו לאו עבודה היא: **אלא חטאת העוף.** דקיימא לן בפ' קדשי קדשים (לקמן דף סה.) דפסל בה מחשבה בהזאת דמה שהוא עיקר עבודתה דכתיב שם [ויקרא ה] והזה מדם החטאת על קיר וגו' שאוחזה בגופה וממתיז דמה לקיר והך המזה הולכה זוטרתי היא וכיון לטעמא דר"ש משום דהולכה זוטרא לא פסל בה מחשבה היכי פסל יז] בהך: **אי דחשיב עליה מקמי דליפוק דם.** דהיינו בהזאתה: **הא אמרת לא כלום היא.** דהא הולכה זוטרתי היא: **ואי בתר שנעקר הדם.** וניתז מן הצואר חשיב: **הא איתעבידא מצוותיה.** דקס"ד מכי נפק דם גמרה לה עבודת הזאתה ואע"ג דלא מטא דם למזבח אפ"ה בהולכה רבתי פליגי וטעמא דר"ש משום דאפשר לבטלה הוא הא דחטאת יח] אי אפשר לבטלה אלא אי אמרת (ח) משום טעם דלאו הולכה היא ושלא ברגל פליגי היכי פסלה בהך הלא אין כאן מחשבה אלא בהולכה שלא ברגל ולר' יוחנן דאמר לעיל [יד:] הולכה שלא ברגל לא שמה הולכה [ולא פסיל בה מחשבה] ליכא למיפרך מהא דכי אמר ר' יוחנן הולכה יט] רבתי קאמר שאין דרכה בכך אבל השוחט בצד המזבח כו' וכן חטאת העוף שנמלקת אצל המזבח עיקר הולכתה בכך ומודה בה רבי יוחנן: **ומאי קושיא דלמא מדפריש.** דם דפסק לה הולכה מתחלת הזאה וישנה להזאה עד דמטי למזבח וחיילא עלה המחשבה: **דהא בעא מיניה כו' היה מזה.** בחטאת העוף או בחטאות הפנימיות: **מהו.** מי הויא עבודה כבעל מום ופסולה או לא דליכא למימר מכי פריש דם גמרה לה: **וא"ל פסולה מ"ט והזה.** לחטאת העוף או לחטאות הפנימיות דכתיב בהן הזאה והזה ונתן בעינן הזאה דומיא דנתן דגבי הדדי כתיבי והזה מן הדם וגו' ונתן הכהן מן הדם על קרנות וגו' (ויקרא ד) אלמא ישנה להזאה עד שיגיע למזבח: **היינו חוכא.** הא דמחכו במערבא משום דקשיא להו הכי: **ובהולכה רבתי לא פליגי והא כי פליגי כו'.** דהא דקתני כ] אפשר שלא בהילוך ש"מ בהילוך עסקינן וטעם כא] משום שאפשר לבטלה הוא והא מיהא כב] לא ביטל: **אלא בהולכה זוטרתי כ"ע לא פליגי דפסולה** גרסינן. וטעמא משום דלא"א לבטל. ומאן דגריס דלא פסלה טעמא משום דלאו כלום היא ואין שם הולכה עליה אלא כולה צורך זריקה היא והא לא הוה בדעתיה למחשב אזריקה אלא אהולכה ולא חשיב מידי ופסול דחטאת העוף כדאוקי מדפריש ועד דמטא למזבח ומשום מחשבת הזאה ולא משום מחשבת הולכה: **הוליכו זר.** ברגל כג] והחזירו כהן שהעבודה עליו מוטלת וחזר והוליכו כד] כשר והא דתניא לעיל [יד.] זר ואונן בהולכה פסול כשלא הוחזרה: **אפשר לתקונה.** להולכת פסול ולא דמיא לשאר עבודות דאילו שחיטה וקבלה וזריקה מאחר שנעשו בפסול אי אפשר לחזור ולעשותן בהכשר. ומ"מ קבלה נמי יש לתקן כגון שלא קבל הפסול כל הדם ויכול כשר לחזור ולקבל היא ודאי כשרה ובפ' שלישי (לקמן דף לב.) תנן לה אם יש דם הנפש יחזור הכשר ויקבל וכן בזריקה: הכי גרסינן **הוליכו כהן והחזירו וחזר והוליכו זר: אמר רב שימי לדברי המכשיר.** בהוליכו זר והחזירו כהן וחזר והוליכו: **פוסל** כה]. כיון דהתם מ"ט מכשיר דאזיל בתר בתרייתא ה"נ זיל בתר בתרייתא: **לדברי הפוסל.** דאזיל בתר הולכה קמייתא מכשיר כו] כיון דאזיל בתר קמייתא (ט): **אף לדברי הפוסל.** [שם] פוסל כאן דהא צריך להחזירו ולחזור ולהביאו אצל מזבח ונמצא דהולכה אחרונה לצורך כל ההולכות:

הא

הולכה שלא ברגל מחלוקת ר"ש ורבנן. יש מפרש פירוש אחר אבל פירוש הקונטרס עיקר: **חטאת** העוף דפסלה [הזאה] היכי משכחת לה. כיון דמכשיר ר"ש בהולכה שלא ברגל אלא ודאי אפכא מסתברא ותלוי הדבר באפשר לבטלה דרחוק מן המזבח הולכה זו [אפשר לבטלה] דאי בעי הוה שחיט בצד המזבח ולא פסלה בה מחשב' אבל שחט קרוב למזבח דהולכה זו של הושטת יד לא אפשר לבטלה פסלה בה מחשבה ולהכי בחטאת העוף פסלה מחשבה בהזאה מכי נפיק עד דמטא למזבח דלא אפשר לבטל דבר זה אבל לאידך דלא תליא באפשר ולא אפשר אלא הולכה שלא ברגל לא חשיבא והוי כאילו איתעביד אם כן בחטאת העוף נמי כאילו אתעביד מצותו ומשני דרחמנא מחשבה כו] זו מחשבה שלימה. ברו"ך:

אלא חטאת העוף דפסלה בה מחשבה היכי משכחת לה. אי אמרת בשלמא בהולכה (שלא ברגל) כז] פליגי אבל בזוטרתי דלא אפשר לבטלה פסלה מחשבה משכחת לה מיקמי דתיפוק דם משום דדם הנתון בצואר כנתון בכלי שרת ולא דמי לבעיא דרבי אבין בריש דם חטאת (לקמן דף צג:) דאיבעיא ליה אי צואר ככלי שרת אי לא אבל אי בזוטרתי לא פסלה לר' שמעון היכי משכחת לה אבל מכל זריקה דעלמא לא קשיא ליה כח] אי מיקמי דליפוק דם מן הכלי לאו כלום הוא ואי בתר דנפק הא איתעביד ליה מצותו משום [דמלמפריש] ל] ליה עד דמטא לא איתעביד מצותו לא] אבל בהזאה קס"ל דלא צריך מזבח מידי דהוה אהזאה דפרוכת ובין הבדים דהויא הזאה אע"פ שלא לב] נגע. לג] הגה"ה:

הדרן עלך כל הזבחים

עין משפט נר מצוה

פו א מיי' פי"א מהל' פסה"מ הלכה ט:
ב מיי' שם הלכה כה:
פח ג מיי' פ"ב שם הלכה ו:
פט ד ה מיי' שם פי"א הלכה מ:

◆

שיטה מקובצת

ונהי נמי. כלומר אי ס"ד אי אפשר לתקנה הא איפסלא בהולכה שעשה כבר [illegible]

◆

מסורת הש"ס

א) לקמן לב., ב) לקמן לג. יומא מח., ג) לקמן כה. יומא מח. ירוש' יומא פ"ה ה"א, ד) [עי' משנה למלך פ"א מהל' פסה"מ הל' כ"ג, ופי"א הלכה א]., ה) כדאיתא יומא דף נ.

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' מדפריש דם ועד דמטא: (ב) שם לא פליגי (דלא פסלה) תא"מ. ונ"ב פ"א דפסלא: (ג) רש"י ד"ה אפשר וכו' כהן דאמרת דאינה הולכה: (ד) ד"ה ונהי וכו' ואי נמי מפרשת לה דלכשר אחר של צד המזבח קאמר דיחזור וכשר דשמעת מינה דהולכת כשר: (ה) ד"ה דקאי וכו' הכשר: (ו) ד"ה נשפך וכו' נתפשט ברצפה ונתקרב: (ז) ד"ה נשפך וכו' בכלי פסול הס"ד: (ח) ד"ה הא איתעבידא וכו' אי אמרת טעמא דר"ש משום דלאו הולכה: (ט) ד"ה לדברי הפוסל וכו' בתר קמייתא ה"נ זיל בתר קמייתא הס"ד:

◆

גליון הש"ס

גמ' ואיכפל תנא. שבת ד ע"א:

◆

מוסף רש"י

ואיכפל תנא וכו'. נתעסק התנא ועלה להורות לנו הלכה בדבר שאינו מצוי כו' (כן פירש"י בב"מ מו.). **איכפל.** טרח (מנחות יב:). **בני רבי חייא.** יהודה וחזקיה שמן (ע"ז מו.):

◆

שינויי נוסחאות

א] דפסלה (כת"י ובשני הפעמים) (שם:). ובכת"י ליתא תיבה זו כלל: **ב]** דפסיל (שם): **ג]** הא איתעבידא מצותו (שם, וב"ה בושין): **ד]** בכת"י וכת"י דפסלה, ועי' רש"י: **ה]** תיבות כהן וחזר והוליכו ליתא בכת"י. וגי' כת"י הוליכו זר והחזירו וחזר והוליכו כהן: **ו]** בכת"י פוסל, וכן בסמוך. וכ"ה גרס"י ובש"מ: **ז]** דבכשר אחר של צד המזבח קאמר (ש"מ וצ"ק). ועי' ביאורו בפי' קס"ק: **ח]** ובש"ש דשמעת מינה (שם). והל"ק מוחק כ"ש דשמעת, וגרים והולכת כשר קמא כו'. ובפי' עולת שלמה הגיה וכל שכן דאי שמעת כו'. ובל"ל דלא מיבעיא אי נימא דפי' דמתני' יחזור לכשר היינו כשר בתרא, דפשיטא דכשר אף בלא תקנה, אלא אפי' אי נימא דיחזור לכשר היינו כשר קמא מ"מ ש"מ דכשירה ע"י תקנה. עכ"ל: **ט]** נ"ל ראשון (ש"מ): [illegible]

[illegible]